

'PRATEN' met je BABY

door ISABEL MICHELOTTI

AMSTERDAM – Een van de frustraties van ouders van baby's en peuters: je kindje huult, maar je weet niet waarom. Is het honger, vermoeidheid, pijn? Zolang ze niet kunnen praten, blijft het gissen. Het zou een stuk makkelijker zijn als kinderen zelf zouden kunnen aangeven wat er aan de hand is. „Door kinderen gebaren aan te leren, kunnen ze al communiceren voordat ze beginnen te praten”, zegt Nienke Fluitman, docente gebarentaal en oprichtster van Wapperkids.

In eerste instantie lijkt het mischien wat vreemd om een horend kind gebaren aan te leren. Toch is Wapperkids vanuit de behoefte van ouders ontstaan. Fluitman: „In de Verenigde Staten bestaat het aanleren van gebaren aan horende kindjes en ouders al langer. Het boek *Baby Signs* is daar een groot succes. Ouders die het boek kenden, vroegen mij of zo iets ook in Nederland bestond.”

Woordenschat

Dat was niet het geval, waarop Fluitman vanuit haar vakkenis haar eigen methode ontwikkelde. „Het blijkt namelijk dat kinderen die als baby of peuter hebben geleerd met gebaren te communiceren, eerder gaan praten, een grotere woordenschat ontwikkelen, betere schoolprestaties behalen en zelfs gemiddeld tien punten hoger scoren bij IQ-testen.”

Toch vormen al die voordelen bij elkaar niet eens de voornaamste reden voor Wapperkids. „In Nederland zijn we wat nuchterder dan in de Verenigde Staten”, zegt Fluitman. „Wat wij als belangrijkste voordeel zien, is dat het aanleren van gebaren leidt tot meer begrip tussen ouder en kind en dus tot minder frustraties en een betere emotionele band.”

Ieder kind komt op een gegeven moment namelijk in een periode waarin hij al wel weet wat hij wil zeggen, maar het simpelweg nog niet kan. „Stel, een peuter van anderhalf komt huilend de kamer ingelopen omdat zijn knuffel achter het bed is gevallen. Zie daar als ouder maar eens achter te komen. Als het kind het gebaar voor 'bed', 'knuffel' of bijvoorbeeld 'achter' kent, is het probleem veel sneller opgelost.”

Maar hoe gaat dat aanleren precies in zijn werk? „Ouders kunnen samen met hun kind een cursus of workshop volgen”, zegt Fluitman. „We leren de ouders een gebaar, bijvoorbeeld 'mama'. Vervolgens ga je dat op een speelse manier aan je kindje leren. Dus telkens wanneer je boven het wiegje hangt en zegt 'daar is mama', maak je het bijbehorende gebaar.”

NATUURLIJK ONTSTAAN

Gebarentaal is de natuurlijke taal van doof geboren mensen. Het is een visuele taal die zichtbaar wordt gemaakt door handen, houding en mimiek.

Ze verschillen per land en cultuur; er is geen internationale gebarentaal. De Nederlandse gebarentaal is een volwaardige taal met een eigen grammatica en kent wel vijf dialecten.

Gebarentalen verwijzen naar bepaalde gewoontes en handelingen die mensen hebben. Het gebaar voor 'water' is in Nederland bijvoorbeeld een kabbelend gebaar met de handen. In Afrikaanse landen worden de handen in een komvorm naar de mond gebracht. In Arabische landen maken ze met hun handen de vorm van een waterkruik.

Net als gesproken talen zijn gebarentalen dus niet bedacht, maar op een natuurlijke manier tot stand gekomen.

Met **'Wapperkids'** kun je via gebaren communiceren

'Hij kijkt vooral'

Maud Bloemers: „Ik ben zelf tolk, dus ken alle gebaren en was al bekend met het positieve effect op de taalontwikkeling van kinderen. Maar deze workshop biedt hele concrete antwoorden op specifieke vragen. In boeken voor doven of slechthorenden zie je vaak dezelfde zwart-witte afbeeldingen van gebaren. Wapperkids is een verademing. Mijn zontje Bikkel van elf maanden vindt het prachtig als ik gebaren voordoe. Helaas geeft hij nog niet zoveel respons! Hij vindt het vooral leuk om te kijken. Maar dat maakt niks uit, het ene kind is sneller met taal, het andere met lopen. Ik ben ervan overtuigd dat het aanleren van gebaren uiteindelijk veel oplevert. Het is vooral erg leuk om te doen.”

Veronique Bakker: „Mijn dochtertje Isis is bijna drie jaar en loopt een beetje achter met praten. Heel bijzonder om te zien hoe makkelijk kinderen iets oppikken tijdens de workshop. Als ouder is het wel even oefenen. Ik ben met Isis niet als baby begonnen, anders had ik waarschijnlijk nog meer resultaat gehad. Voorwaarde is wel dat je de gebaren regelmatig aanbiedt; een of twee keer herhalen is niet genoeg. Het zorgde bij ons voor heel veel vermaak en gezelligheid. Zeker een aanrader voor ouders van kinderen die een achterstand in taalontwikkeling hebben.”

• Maud Bloemers en zontje Bink: „Zó leuk om te doen! Hij geeft nog niet zoveel respons, maar ik ben overtuigd van de voordelen.”

FOTO: FRANK DE RUITER

kind eenmaal praat, zal het veel sneller vooruit gaan dan leeftijdsgenootjes die geen gebaren hebben geleerd.”

Ze benadrukt: „We leren kinderen geen gebarentaal, maar gebaren. Die gebaren zijn enkel bedoeld als ondersteuning van de normale communicatie, dus niet als vervanging. Het gebruik van gebaren zal dus stoppen zodra de kleine eenmaal praat.”

Ogen

De gebaren gaan niet alleen gepaard met woorden, maar ook met gezichtsuitdrukkingen, zoals het opzetten van grote ogen. „Lichaamshouding, mimiek en intonatie ondersteunen wat je zegt. Het blijkt dat kinderen die gebaren leren, zich op latere leeftijd emotioneel beter kunnen uitdrukken”, zegt Fluitman.

„In die zin is het eigenlijk vreemd hoezeer ouders vaak op het eerste woordje zijn gefocust. Want ver voor die tijd vertonen kinderen al vormen van communicatie. De eerste keer dat het zijn armpjes uitstrekt als hij papa of mama herkent, bijvoorbeeld. Mensen richten zich vaak op het geluid wat een kind maakt. Maar er valt ook zoveel te zien.”

www.wapperkids.nl

„Voor kinderen is het een leuk spelletje. Als je dit als ouder maar vaak genoeg blijft herhalen, het liefst op vaste momenten, zal je kind je uiteindelijk gaan imiteren”, aldus Fluitman. Op die manier kun je de gebaren steeds verder uitbreiden, bijvoorbeeld met 'teddybeer', 'hond' en 'flesje'. Zo leert een kind stapsgewijs zijn omgeving te benoemen.

„Het is geen kunstje”, benadrukt Fluitman. „Je biedt je kind de mogelijkheid om bijvoorbeeld zelf om een fles te vragen.”

Vanaf ongeveer zeven maanden zijn kindjes in staat om gebaren te maken, dus vanaf dat moment kan met een workshop of cursus worden gestart. „Maar het kan ook nog op latere leeftijd, zolang ze nog niet zijn begonnen te praten.”

Het lesmateriaal dat Fluitman voor Wapperkids ontwikkelde, is volledig aangepast aan de belevingswereld van kinderen.

„We werken met speciaal ontworpen kleurrijke illustraties, maar ook met boekjes, spelletjes, knuff-

'Ondersteuning, geen vervanging, van normale communicatie'

fels en handpoppen. De methode is gebaseerd op het Amerikaanse *Baby Signs*, maar het grote verschil is dat ik ben uitgegaan van de Nederlandse gebarentaal.”

Anders dan veel mensen denken, heeft ieder land zijn eigen gebarentaal. Net zoals gesproken taal is deze dus cultureel bepaald. „Nederlands vraagt om een andere aanpak”, zegt Fluitman. „Ik heb de Amerikaanse kennis en mijn eigen vakkenis als dovertolk als basis gebruikt. Van daaruit heb ik een methode ontwikkeld die zich specifiek op de Nederlandse markt richt.”

Gemoedelijk

De workshops en cursussen zijn vooral een gezellige aangelegenheid: moeders en vaders zitten gemoedelijk op grote kussens, met hun kind op schoot. „In tegenstelling tot de Amerikaanse aanpak, waarbij ouders het kindje voornamelijk een voor-sprong willen geven qua woordenschat en taalontwikkeling, vinden wij het vooral belangrijk dat ouders en kinderen er plezier in hebben”, verklaart Fluitman. „Mischien zijn we daar wat ouderwets in, maar we geloven echt in het belang van *quality time* tussen ouder en kind.”

„Hoe serieus je het verder met de gebaren neemt, hangt helemaal van jezelf af. Iedereen krijgt na afloop een boekje en een dvd mee,

papa

hond

mama

'Een kind huult omdat zijn knuffel achter het bed is gevallen; zie dáár maar eens achter te komen'